

Школяр Сергій Петрович
Гура Марія Вікторівна

БІБЛОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ФОНДИ В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В МОДЕЛІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Без практики реалізації інноваційних проєктів на сьогодні не представляється діяльність сучасного закладу вищої освіти [1-3], модель якого розглядається науковцями в рамках системного підходу. В загальному вигляді система налічує елементи та зв'язки між ними на різних рівнях, які самі по собі з одного боку вимагають певного забезпечення, а з іншого самі є забезпеченням успішного конкурентоспроможного функціонування реальної системи, створеної на засадах ідеальної моделі.

Існує значна кількість представлень моделей закладу вищої освіти, які в тій чи іншій мірі відображають систему функціонування ЗВО. Нам вважається, що розробка Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя про систему внутрішнього забезпечення якості є такою, що без зайвих ускладнень відображає на різних рівнях структурну організацію ЗВО (рис.1.) і дозволяє її удосконалювати без втрати комплексного розуміння системи управління на рівні керівництва та структурних підрозділів.

Як бачимо, на рисунку 1 показана взаємопов'язаність основних інституційних п'яти рівнів системи (моделі), які розділені за ступеню відповідальності за загальну стійкість і функціональність закладу і з точки зору ієрархії:

- перший рівень – здобувачі освіти ЗВО та їх ініціативні групи, безвідносно їх належності до програм;
- другий рівень – рівень безпосередньої реалізації освітніх програм, поточного моніторингу: кафедри, гаранті програм, робочі проєктні групи програм, викладачі які забезпечують освітні компоненти та ініціативні групи здобувачів освіти за програмою, конкретні роботодавці;
- третій рівень – рівень впровадження і адміністрування освітніх програм, щорічного моніторингу програм і потреб галузевого ринку праці: структурні підрозділи які здійснюють освітню діяльність (факультети), органи студентського самоврядування, ради роботодавців;
- четвертий рівень – рівень розроблення, експертизи, апробації, моніторингу академічної політики, загально-університетських рішень, документів, процедур, проєктів: загально-університетські структурні підрозділи, дорадчі та консультативні органи, органи студентського самоврядування, ради роботодавців - функції та повноваження визначаються Статутом та затвердженими в установленому порядку положеннями.
- п'ятий рівень – рівень прийняття загально університетських рішень щодо формування стратегії і політик забезпечення якості, затвердження нормативних актів, програм дій і конкретних заходів, затвердження і закриття

освітніх програм: Наглядова Рада, Ректор, Вчена рада - функції визначаються Законом України «Про вищу освіту» та Статутом.

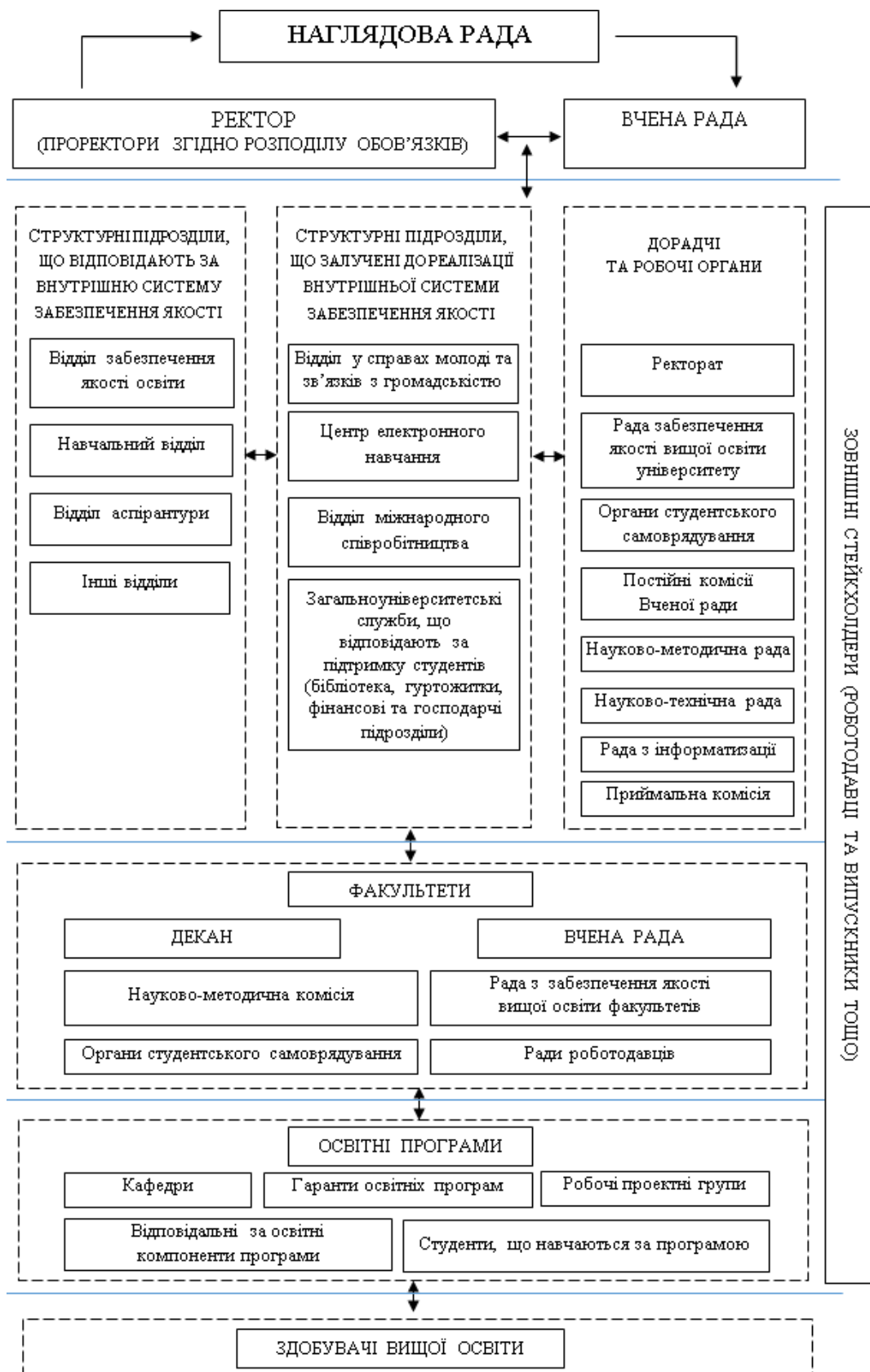

Рис. 1. Модель закладу вищої освіти (розробка ТНТУ імені І. Пулюя)

Згідно представленої моделі, бібліотека закладу структурних підрозділів четвертого передостаннього п'ятого рівня - рівня прийняття загально університетських рішень щодо формування стратегії і політик. Тому безумовним є те, що в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка його бібліотеці імені М.А.Жовтобрюха приділяється значна увага як з точки зору матеріально-технічного забезпечення, так і з точки зору дотримання права інтелектуальної власності в науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробках науково-педагогічних працівників, студентів Університету.

У попередніх публікаціях [4-7] автори оприлюднювали фрагменти досліджень перевірок працівниками бібліотеки на академічний плагіат, його механізму та принципам перевірки кваліфікаційних робіт, досліджень та проєктів. Слід зазначити, що дані перевірки провадяться відповідно до положення «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату», Кодексу академічної доброчесності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Статуту університету. При цьому в рамках внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти Вченою радою ПНПУ імені В. Г. Короленка створена Комісія з академічної доброчесності. Перевіряються тексти на оригінальність, тобто відсутність плагіату, можна за допомогою спеціальних програм, так ПНПУ імені В. Г. Короленка у своїй роботі використовує сертифіковану програму Unicheck на договірних засадах. Методичні рекомендації визначають порядок перевірки таких робіт на антиплагіатній платформі Unicheck.

Як зазначалося вище, керівництво приділяє значну увагу бібліотеці, тому розглядаючи результати виконання цільових показників діяльності закладу вищої освіти відповідно до умов контракту з Міністерством освіти і науки України за 2023 р. ректор Гриньова Марина Вікторівна оприлюднила об'єктивні факти функціонування бібліотеки імені М.А.Жовтобрюха (Гриньова М.В., 2023). Наведемо та проаналізуємо деякі з них з точки зору забезпечення інноваційних проєктів в моделі розвитку закладу вищої освіти.

Здійснено аналіз стану наповнення інституційного репозитарію Університету інформаційно та навчально-методичними працями викладачів. Результати розглянуто на засіданні ректорату від 05 червня 2023 р. Загальна кількість ресурсів: 20095. Наповнення репозитарію за видами документів: Макаренкіана – 103; Автореферати та дисертації – 42; Авторські свідоцтва, патенти – 90; Бібліотека – 60; Наукові фахові видання – 6420; Наукові праці студентів – 1069; Факультети та кафедри – 12134. Упродовж 2023 р. проведено два моніторинги стосовно публічної відкритості освітньої діяльності Університету: Аналіз інформативності електронних сторінок та сайтів кафедр (результати заслухано на засіданні ректорату 15 травня 2023 р.).

У 2023 році основним завданням бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха було надання вільного доступу до інформаційних ресурсів для якісного забезпечення освітнього, науково-дослідного та виховного процесів університету, а також

розширення спектру онлайн-послуг і популяризація власних ресурсів в інтернет-просторі.

Станом на 15.12.2023 р. загальний фонд бібліотеки налічує 581877 одиниць, зберігання яких відбувається як на традиційних, так і на електронних носіях інформації. Серед них книжкові видання становлять 447165 примірників книг. За 2023 рік нові надходження до бібліотеки склали 2667 примірників книг. У звітному році проведено плановий переоблік бібліотечного фонду абонементів навчальної літератури, оформлено акти перевірки. Значна робота велася зі списання російськомовних навчально-методичних видань.

Інформаційно-бібліотечне забезпечення учасників освітнього процесу здійснюється як у приміщеннях бібліотеки, так і дистанційно. Функціонують: 3 абонементи та 3 спеціалізовані читальні зали. У читальному залі обладнані місця для роботи з комп'ютерами (8 місць) з доступом до інтернету, а також є змога користуватися персональними ноутбуками, планшетами з використанням технологій WI-FI. Також тут систематично використовується мультимедійний екран для проведення освітніх, наукових, культурно-просвітницьких заходів, а саме: науково-практичних конференцій, семінарів, лекцій, тренінгів, презентацій тощо.

Інформаційне забезпечення здобувачів вищої освіти здійснювалося диференційовано. За звітний рік користувачі здійснили понад 18000 відвідувань, видано 32560 примірників різних книг.

Для якісного та ефективного забезпечення інформаційних потреб учасників освітнього процесу в університетській бібліотеці діє (з 2003 р.) ліцензована автоматизована інформаційна бібліотечна система «УФД / Бібліотека». Продовжує формуватися й наповнюватися освітня електронна бібліотека, яка активно використовувалася в навчальному процесі. Ведеться робота зі створення в електронному каталозі бази даних «Книги з автографами», оцифровано понад 150 автографів.

Електронний архів наукових і творчих здобутків науково-педагогічної спільноти університету – Інституційний репозитарій Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – «IRPNPU» (Institutional Repository of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University) активно використовують учасники освітнього процесу. Репозитарій постійно наповнюється новими електронними ресурсами. Нині він містить 21660 електронних документів. Щорічно прослідковується динаміка як наповнення ресурсами, так і їх переглядів. За звітний рік розміщено 2448 ресурсів, зафіксовано 122 008 переглядів та 23 515 відвідувачів.

Інституційний репозитарій університету «IRPNPU» зареєстрований у Міжнародному рейтингу репозитаріїв «RANKING WEB OF REPOSITORIES», де він серед світових репозитаріїв та електронних архівів «Transparent Ranking of Repositories: All Repositories» (за лютий 2023 р.) посідає 356 позицію серед 4048 репозитаріїв світу за даними «Рейтингу кращих репозитаріїв світу». Для порівняння: у серпні 2021 року 431 місце.

Загалом значної популяризації та поширення в бібліотеці набуває робота з віртуальним користувачем. Слід зазначити, що існує тенденція до збільшення аудиторії саме шляхом залучення віддалених користувачів. Це вказує на те, що бібліотека впроваджує у свою роботу нові організаційні форми і технологічні розробки, спрямовані на ефективне обслуговування в дистанційному режимі. Так, кількісний склад віртуальних довідок складає 33% до загальної кількості довідок (тематичного, консультаційного, науково- методичного характеру).

У 2022–2023 н. р. розпочато роботу зі створення та наповнення Електронного архіву кваліфікаційних робіт студентів, розміщених на Гугл-диску На 15.12. 2023 р. завантажено 821 кваліфікаційна робота студентів.

Як зазначалося вище, з метою контролю якості освітнього процесу та перевірки академічних текстів ПНПУ імені В. Г. Короленка має доступ до перевірки академічних текстів на ознаки плагіату засобами сервісів: сервісом Unicheck (ТОВ «Антиплагіат»), створеного українськими розробниками та польською платформою – StrikePlagiarism.com. У 2023 році система Unicheck надала 20 тисяч сторінок для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів освітнього ступеня бакалавр / магістр (Договір про співпрацю №В 06 – 021012 від 06.02.2023 р.). За 2023 рік означеними системами перевірено академічних текстів на плагіат 2042 академічних тексти.

Значна робота проведена з надання Університету доступу до наукових контентів авторитетних міжнародних видавництв, електронних баз даних та авторитетних наукометричних баз даних, а саме: Scopus, ScienceDirect, Web of Science, Bentham Science та інших. У 2023 р. продовжено безкоштовний, відкритий доступ до освітніх повнотекстових електронних ресурсів у межах проекту платформи Research4Life, а працівники бібліотеки університету долучилися до вивчення можливостей і популяризації її серед учасників освітньо-наукового процесу. Бібліотека щорічно здійснює заходи із упорядкування інституційного профілю Полтавського національного педагогічного університету в міжнародних базах даних Scopus, Web of Science та профілів науковців. Кількість публікацій викладачів ПНПУ імені В.Г. Короленка у наукометричних базах Scopus /Web of science (на 12.12.2023) за 2023 рік складає: Scopus - 24, Web of science - 37.

Бібліотека систематично проводять соціокультурні заходи, але незмінною і дієвою залишається форма популяризації книги за допомогою книжкової виставки. Так, у 2023 році до уваги користувачів було запропоновано 119 тематичних виставок, на яких представлено 2778 примірників наукової, навчальної та художньої літератури, періодичних видань. Організовано та проведено 10 презентацій книг, серед яких і викладачів університету. Для студентів проведено «Наукові шоу» (3) спільно зі студентською радою – вечір поезії та інші. Також для діток внутрішньо переміщених осіб було проведено квест «Гайда за мовними скарбами» до Дня української писемності.

Список використаних джерел

1. Школяр С. П. Щодо права інтелектуальної власності в Плані реалізації Стратегії економічного розвитку Полтавської міської територіальної громади. *Гуманістичні орієнтири*

професійного становлення вчителя: *Макаренківська традиція і місія нової української школи* : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 11-12 березня 2021 р.). «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 11-12 березня 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава : ФОП Гаража М.Ф., 2021. С. 246-247.

2. Школяр С. П. Аспекти права інтелектуальної власності в реалізації економічного розвитку територіальної громади. *Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка: матеріали I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Полтава, 22-23 лютого 2021 р.). С. 285-286.

3. Школяр С.П., Новописьмений С.А. Створення центру інтелектуальної власності в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади. *Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті національно-патріотичного виховання молоді* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів) (6 квітня 2021 р., м. Полтава) / за заг. ред. М.В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. Полтава : ПП Астроя, 2021. С. 258-259.

4. Гура М.В. Школяр С.П. Принципи, механізм та деякі статистичні показники перевірки кваліфікаційних робіт, досліджень та проєктів на плагіат. *Шості Череванівські наукові читання (на пошану професора А. С. Череваня)* : збірник наукових статей. Випуск VI. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. С. 319-326ю

5. Гура М. В. Щодо системи перевірки на плагіт при підготовці менеджерів з управління проектами. *Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти, присвячений 135-річчю з дня народження А. С. Макаренка: XXII Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 16–17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві»: *Всеукр. наук.-практ. семінарів* (м. Полтава, 16–17 березня 2023 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2023. С.162-165.

6. Гура М.В., Школяр С.П. Система перевірки на плагіат у формуванні професійної культури менеджера проєктної діяльності. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXX Каршинські читання)* : мат-ли Міжн. науково-практ. конф., присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі (м. Полтава, 25–26 травня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С.93-96.

7. Гура М., Школяр С. Застосування принципів доброчесності у підготовці професійної культури менеджера. *Європейський вектор розвитку вищої освіти України: Програма Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 14–15 листопада 2023 р.): Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2023. С.31.

УДК 004.92:378.147.091](062.552)

Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). – Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. – 724 с.

**РЕСУРСНО-ОРИЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В «3D»:
ДОСТУПНІСТЬ, ДІАЛОГ, ДИНАМІКА**

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції,

22-23 лютого 2024 року

В авторській редакції

Дизайн обкладинки: Балюк В. О.